

Тактика перевірки осіб і транспортних засобів

Лекція 3 · Тема 6

Структура та план

01

Правові підстави зупинки ТЗ

Стаття 35 ЗУ «Про Національну поліцію» та ПДР

03

Превентивні заходи поліції

Перелік та порядок застосування

05

Особиста безпека правоохоронців

Тактика патрулювання, перевірки, конвоювання

02

Дії після зупинки та права водія

Обов'язки водія, пасажирів та поліцейського

04

Алгоритми дій за рівнями ризику

Низький, середній та високий рівень небезпеки

06

Перевірки в умовах воєнного стану

Розширені повноваження та блокпости

РОЗДІЛ 1

Правові підстави зупинки транспортного засобу

Стаття 35 Закону України «Про Національну поліцію» передбачає чіткий і вичерпний перелік підстав для зупинення транспортного засобу. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинки з детальним описом підстави.

11 підстав для зупинки ТЗ поліцейським

Зупинення здійснюється лише у визначених законом випадках:

1

Порушення ПДР
Водій порушив Правила дорожнього руху

2

Технічна несправність
Очевидні ознаки несправності ТЗ

3

Причетність до правопорушення
Інформація про причетність водія/пасажирів до ДТП або злочину

4

ТЗ у розшуку
Транспортний засіб перебуває в розшуку

5

Опитування свідків
Необхідність опитування про обставини ДТП чи правопорушення

6

Залучення до допомоги
Допомога іншим учасникам руху або як свідок

7

Обмеження руху
Рішення уповноваженого органу про заборону руху

8

Небезпечний вантаж
Спосіб закріплення вантажу створює небезпеку

9

Спецсигнали
Порушення порядку використання спецсигналів

10

Іноземна реєстрація
Перевірка передачі ТЗ, зареєстрованого в іншій країні

11

Військовополонені
Інформація про особу, яка самовільно залишила місце утримання

Обов'язкова зупинка: митні порушення

Поліцейський зобов'язаний зупиняти ТЗ, якщо є інформація про порушення митних правил:

Порушення строків ввезення

Порушення строків тимчасового ввезення або переміщення в митному режимі транзиту ТЗ особистого користування

Підприємницька діяльність

Використання ТЗ для підприємницької діяльності або отримання доходів в Україні

Незаконна передача

Розкомплектування чи передача ТЗ особам, які не ввозили його на митну територію України

- 📄 Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про **конкретну причину** зупинення з детальним описом підстави (ч.2 ст.35 ЗУ «Про Нацполіцію»).

Дії після зупинки: обов'язки водія

Згідно з п. 2.4 ПДР, водій зобов'язаний зупинитися на вимогу поліцейського, **не порушуючи діючих ПДР** – забезпечуючи безпеку собі та іншим учасникам руху. Після зупинки водій зобов'язаний пред'явити документи та дати можливість перевірити номери вузлів і агрегатів ТЗ.

📄 Документи для пред'явлення

- Посвідчення водія відповідної категорії
- Техпаспорт (реєстраційний документ на ТЗ)
- Поліс обов'язкового страхування (паперовий або електронний)
- Спеціальна документація (для великовагових, небезпечних вантажів)
- Дозвіл на спецсигнали (за наявності)

⚠️ Важливо знати

Виходити з салону **не обов'язково**. Обов'язок надання документів можна виконати, не залишаючи авто. Водій не зобов'язаний протирати номери, тримати кришку капота тощо.

Водій повинен тримати руки в полі зору поліцейського та не виходити без дозволу.

Права водія після зупинки

Ідентифікація поліцейського

Поліцейський зобов'язаний привітатися, назвати посаду, звання та прізвище. Водій має право переписати або зафіксувати дані з посвідчення (ст. 18 ЗУ «Про Нацполіцію»).

Право на мовчання

Водій не зобов'язаний давати пояснення чи відповідати на питання «куди їдете?», «який був знак?» тощо (ст. 63 Конституції України).

Причина зупинки

Поліцейський зобов'язаний назвати причину зупинки та суть правопорушення (ст. 16 ЗУ «Про дорожній рух», ч.2 ст.35 ЗУ «Про Нацполіцію»).

Фіксація дій

Водій має право фіксувати дії поліцейського аудіо- та відеозасобами, а також зафіксувати службовий автомобіль поліції.

- ❑ Документи **не обов'язково** передавати в руки — достатньо показати в розгорнутому вигляді. Вимога передати документи в руки є протиправною (ст. 16 ЗУ «Про дорожній рух»).

Превентивні заходи поліції

Відповідно до ст. 31 ЗУ «Про Національну поліцію», поліцейський може застосовувати такі превентивні заходи:

Перевірка документів

Опитування особи

Проникнення до житла

Перевірка дозвільної системи

Поверхнева перевірка і огляд

Зупинення ТЗ

Фото-, відеофіксація

Перевірка адмінагляду

Обмеження доступу до території

Обмеження пересування

Поліцейське піклування

Поліція **зобов'язана** повідомити особі причини застосування превентивних заходів та довести до відома нормативно-правові акти, на підставі яких вони застосовуються.

РОЗДІЛ 4

Алгоритми дій за рівнями ризику

Тактика дій поліцейського залежить від **попередньої оцінки небезпеки** ситуації. Виділяють три рівні ризику, кожен з яких вимагає відповідного алгоритму реагування.

Три рівні ризику: тактика реагування

● Низький ризик

Ситуація: Звичайна перевірка, водій спокійний, порушення незначне.

Алгоритм: Зупинка у безпечному місці, контроль «сліпої зони», ввічливе представлення, запит документів.

Безпека: Один поліцейський – «контактний», другий – «прикриваючий».

● Середній ризик

Ситуація: ТЗ схожий на розшукуваний, водій нервує, кілька осіб у салоні, зупинка вночі.

Алгоритм: Посилена увага до рук пасажирів, вимога заглушити двигун та увімкнути світло.

Безпека: Пальці не заходять у вікно; постійне спостереження за рухами в авто.

● Високий ризик

Ситуація: Інформація про зброю, підозра у тяжкому злочині, спроба втечі.

Алгоритм: Тактика «High Risk Stop» – команда вимкнути двигун, викинути ключі, вихід осіб по одному під прицілом.

Безпека: Поліцейські за дверима службового авто як укриттям.

РОЗДІЛ 5

Особиста безпека поліцейських

Безпека поліцейського визначається **правильністю вибору тактики** реагування. Оптимальна тактика залежить від місця події, оперативної обстановки, пори доби, присутності сторонніх, стану правопорушника, чисельності наряду та наявності екіпірування.

Несення служби: правила патрулювання

Пильність

Неприпустимо перетворювати службу на рутину – це притупляє увагу

Зв'язок

Регулярно повідомляти черговому місцезнаходження та обстановку

Напарник

Підстраховувати кожну дію колеги, зберігати безпечну дистанцію

Готовність зброї

Тримати готовою, але так, щоб її не змогли вибити або відібрати

Вибір позиції

- **Удень:** ставати так, щоб сонце світило в очі правопорушнику
- **Вночі:** особа на світлі, поліцейський – у затінку
- У сутінках частіше оглядатися, при наближенні ззаду – повернутися обличчям

Спілкування

Починати ввічливо, але впевнено. Не втягуватися в тривалі дискусії. Під час радіообміну використовувати коди.

Перевірка документів: позиція «L»

Перевірка документів – типова ситуація, під час якої поліцейський **найбільш вразливий**. Співробітники мають утворювати з правопорушником умовну букву «L».

Перевіряючий

Стоїть ближче до особи, повернувшись лівим боком (зброя на правому боці максимально віддалена). Права рука вільна.

Страхуючий

На відстані 2-3 метрів, забезпечує огляд особи та навколишнього середовища.

Алгоритм дій

→ Спостереження

Дивитися не лише в документи, а й на руки особи – замість паспорта може дістати зброю

→ Виявлення підробки

Не повідомляти одразу – використати привід для запрошення до відділку

→ Контакт з предметами

Брати лише документи. Якщо документ впав – наказати особі підняти його

→ Робота з авто

Підходити ззаду-збоку, наказати заглушити двигун, руки на кермі. Заборонено просовувати руки в салон

Поверхнева перевірка та огляд

Згідно зі ст. 34 ЗУ «Про Нацполіцію», поверхнева перевірка проводиться шляхом **візуального огляду** або проведення по одягу рукою/спецзасобом.

Нестійкі положення особи

1 Основне

Опора руками на стіну або капот, ноги широко розставлені та відведені назад

2 Для небезпечних осіб

На коліна (ноги схрещені) або на живіт (руки за голову)

Правила огляду

- Огляд проводить особа **тієї ж статі**
- Страхуючий тримає руку на кобурі
- Послідовність: зверху вниз, спочатку пояс, пахви, кишені
- Знайдений предмет, схожий на зброю, вилучається **негайно**
- Кайданки – за спиною, долонями назовні

Доставлення (конвоювання) правопорушника

На автомобілі

Затриманий – на задньому сидінні праворуч. Старший наряду ліворуч, постійно стежить за руками.

Пішим порядком

Один поліцейський веде затриманого, інший іде ззаду-збоку. Уникати натовпів та паркових зон.

У відділку

Не залишати наодинці. Прибрати з зони досяжності всі гострі чи важкі предмети (ножиці, ручки).

- Будь-яка агресія або невиконання законних вимог є підставою для застосування заходів примусу (фізичної сили, спецзасобів або вогнепальної зброї) у межах, визначених законом.

Перевірки в умовах воєнного стану

У період воєнного стану повноваження розширюються згідно з Законом України «Про правовий режим воєнного стану». Правоохоронці повинні бути особливо уважними до виявлення ДРГ.

Перевірка документів

Право вимагати документи у будь-якої особи відповідно до нормативних актів

Огляд вантажів

Повний огляд ТЗ на блокпостах. Відмова – підстава для затримання та вилучення ТЗ (Постанова КМУ №1456)

Взаємодія

Спільні наряди поліції, Нацгвардії та ЗСУ

Виявлення ДРГ

Звірка IMEI телефонів та огляд месенджерів за наявності обґрунтованих підозр

Зупинення ТЗ на блокпостах воєнного стану

Уповноважена особа має право зупиняти транспортні засоби у визначених випадках, включаючи **додаткову підставу** – проїзд через блокпости та контрольні пункти в'їзду-виїзду.

1

Порушення ПДР
Та технічна несправність ТЗ

2

Причетність до злочину
Або ТЗ у розшуку

3

Опитування свідків
Та залучення до допомоги

4

Обмеження руху
Небезпечний вантаж, спецсигнали

5

Блокпости
Проїзд через контрольні пункти в'їзду-виїзду

Ключові висновки

Тактика перевірки осіб і транспортних засобів базується на чіткому знанні правових підстав, оцінці рівня ризику, дотриманні правил особистої безпеки та розумінні розширених повноважень в умовах воєнного стану. **Кожна зупинка – це потенційно небезпечна ситуація, що вимагає професіоналізму та пильності.**